

AXEL KAISER y GLORIA ÁLVAREZ

PRÓLOGO DE CARLOS RODRÍGUEZ BRAUN

POR QUÉ SE ARRUINAN NUESTROS
PAÍSES Y CÓMO RESCATARLOS

«Ojalá que este libro tenga los muchos
lectores que se merece.»
Mario Vargas Llosa

DEUSTO

Lectures recomanades

EL ENGAÑO POPULISTA

Axel Kaiser i Gloria Álvarez

Tots els populismes s'assemblen perillosament en formes i resultats

És una màxima de la història que canvis abruptes en l'àmbit econòmic, tenen també una translació igualment forta en l'àmbit de la política. És per això que les fissures que ha obert la crisi financera fàcilment poden ser utilitzades per polítics de retòrica fàcil i solucions simples per la solució de problemes complexos que configura la síntesi dels moviments populistes de tot color i orientació ideològica. En aquest escenari resulta especialment interessant i pertinent l'anàlisi al detall d'aquest fenomen que fan la politòloga de Guatemala **Gloria Álvarez**, i el pensador xilè **Axel Kaiser** a *El engaño populista* (Deusto 2016), amb pròleg de l'economista Carlos Rodríguez Braun.

En la base del model populista, senyalen tots dos autors, es situa un "engany", un frau, que consisteix en prometre a la població un benestar que és impossible, incompatible, amb el projecte polític i les idees que aquestes formacions polítiques defensen, aquí a Espanya de forma notable Podemos, i que com a resultat, ans al contrari, només condueix a una involució de les llibertats individuals dels ciutadans i un empobriment generalitzat dels països que cauen víctimes d'aquests plantejaments antics i arcaics.

En la seva anàlisi, ben detallada i documentada, amb casos de populistes actuals i també de pretèrits on les diferències només és el temps, **Álvarez** i **Kaiser** identifiquen cinc patrons comuns que configuren el gruix de l'acció política de partits que van des de Podemos, al Chavisme, passant per el Front Nacional de Le Pen. El primer és ràpidament identificar en el discurs populista el concepte de "poble" i "antipoble", en el cas de Podemos la ja famosa "casta". En el discurs populista de Podemos, per exemple, ells són els únics que representen al "poble" i la resta és "casta".

Un cop fracturada la societat d'una manera tendenciosa, falsa i artificial, l'altre element comú és la demonització del sistema capitalista (els populistes sempre parlen de *neoliberalisme* o *ultraliberalisme*) i l'exaltació del concepte de democràcia i de l'Estat. Això sí, tot sempre realitzat de manera vaga, imprecisa, sense explicar en que consisteix exactament aquest

neoliberalisme ni sense fer cap mesura concreta per corregir-lo. Tot trufat amb frases buides sense sentit com "democratitzar els mercats", i coses per l'estil. Aquesta idea busca transmetre una idea de la societat i l'economia –totalment equivocada– de suma zero, és a dir, el que guanya el Sr. **Amancio Ortega**, per posar només un exemple d'algú conegut, ho guanya per què algú altre ho perd. No hi ha creació de riquesa, només repartiment. I aquest repartiment, diu el discurs populista és injust i només es pot corregir i invertir gràcies a l'existència d'un líder salvador. Per això aquesta adoració als líders forts, malgrat s'esforcin en demostrar el contrari, com hem vist ja amb **Ada Colau** a Barcelona o en el lideratge de **Pablo Iglesias**.

La dinàmica del debat s'empobreix i es polaritza als extrems: o poble o casta, o *neoliberalisme* salvatge que provoca pobresa i desigualtat o el salvador populista. És per això que el debat polític també s'empobreix: es desdibuixen els diagnòstics i es simplifiquen les propostes sense cap tipus de rigor i ignorant el resultat que aquestes alternatives han tingut al llarg de la història.

Un quart element és la destrucció de la democràcia "des de dins", diuen els autors. Democràcia entesa com respecte a les normes comunes de convivència i la propietat, i la seva substitució per un ordre polític fort i planificat. Així doncs es vol utilitzar la democràcia com a vehicle per acabar amb un règim "burgés", segons la nomenclatura dels populistes que com Pablo Iglesias, han arribat a dir que "la democràcia comença amb la guillotina" fent gala no només d'un gust pèssim sinó també d'una ignorància històrica immensa com un oceà. L'últim element comú a tots els populismes és la igualtat material aconseguida només per un mateix repartiment de la misèria. Una misèria però, i es important recordar-ho que no acostumen a afectar al líder d'aquestes formacions que sempre solen sortir econòmicament molt ben parats en aquestes aventures. Només cal veure la fortuna dels Castro o de molts dirigents del règim de Veneçuela per fer-se una idea.

Llibre a llegir amb urgència i que convida a la reflexió per no seguir un perillós camí de molt difícil retorn.